

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, 27. juni 2023

Orientering nr. 11/2023

Regeringen og landsstyret har haft flere møder om forsvarsforliget

Lagmand Aksel V. Johannsen har i forbindelse med besvarelse af skriftligt spørgsmål fra den tidligere lagmand Bárður á Steig Nielsen udtalt, at der i år har været flere møder mellem landsstyremedlem for udenrigsanliggender og forsvarsministeren om det kommende forsvarsforlig. Forsvarspolitik, som vedrører Færøerne, bliver forhandlet mellem landsstyret og regeringen, og der vil ikke blive truffet afgørelser vedrørende Færøerne udenom landsstyret, oplyser lagmanden. I øjeblikket arbejdes der på at finde en formulering i den kommende rammeaftale, og derefter bliver der forhandlinger om, hvilke konkrete tiltag der skal sættes i værk. Forsvar og sikkerhed er dyrt, og når mulige investeringer på de overtagne områder skal udføres, vil spørgsmålet om finansiering blive forelagt landsstyret og Lagtinget, svarer lagmanden.

Landsstyret kan fremme sanktioner mod Rusland

Lovforslaget om ændring af lagtingslov om restriktive foranstaltninger i forbindelse med angreb mod Ukraine (Orientering 09/2023 og 10/2023) blev vedtaget den 16. juni 2023 med 14 stemmer for og 9 stemmer imod. Landsstyremedlem for udenrigs- og erhvervsanliggender, Høgni Hoydal, har dermed fået hjemmel til at sætte yderligere tiltag mod Rusland i værk. Høgni Hoydal forventer, at landsstyrets oplyste tiltag sættes i kraft i juli måned, efter at han har rådført sig med Lagtingets Udlandsudvalg. Direktøren for Fishfacts, Óli Samró, har udtalt til KVF (færøsk tv- og radio), at russiske skibe, som fisker i Nordatlanten, nu i større omfang bunkrer og omlaster på åbent hav, frem for i de færøske havne.

Landsstyremedlem vil opdatere abortlovgivningen

Færøernes Lægeforening har i en meningsmåling spurgt om deres medlemmers holdning til den gældende abortlovgivning. 2,5 pct. svarer, at de ingen ændring ønsker. 89,1 pct. svarer, at det skal være kvindens afgørelse, om hun ønsker en abort indenfor en fastsat frist. 4,2 pct. ønsker en stramning af den nuværende lovgivning. Lægeforeningen henviser til, at abortloven, som er fra 1956, bør revurderes. Landsstyremedlem for justitsanliggender, Bjarni Kárasen Petersen, har efterfølgende i en pressemeddelelse oplyst, at abortloven på mange punkter er utidssvarende, og arbejdet med at forberede lovændringer allerede er sat i gang.

Alle kan tale færøsk ved Retten på Færøerne

Justitsminister Peter Hummelgaard har i svar af 15. juni 2023 på FÆU spørgsmål nr. 3 (Alm. del) fra MF Anna Falkenberg oplyst, at det følger af den færøske retsplejelov, at hovedsproget i retten er færøsk, men at dansk kan anvendes ligeså vel som færøsk. Hvis dommeren ikke har fornødent kendskab til det færøske sprog, foranlediger dommeren at der bliver tilkaldt en kyndig person til at fungere som oversætter. Ingen er således nødsaget til at tale dansk i retten. Det følger endvidere af retsplejelovens bestemmelser, at der i forbindelse med udnævnelse af dommere og ansættelse af domstolsjurister ved Retten på Færøerne skal lægges vægt på, at ansøgerne behersker det færøske sprog i skrift og tale. Hele svaret kan læses [her](#).

Eksporten stiger, og importvæksten er ved at aftage

Færøerne eksporterede laks for 5,5 mia. kr. i 2022, hvilket svarer til 48 pct. af den færøske fiskeeksport. Brancheforeningen for opdræt forventer, at eksporten også bliver god i år, men at de meget høje priser i første halvår 2023 ikke holder niveauet i anden halvdel af 2023. Eksportværdien af laks fra maj 2022 til april 2023 er steget med 582 mio. kr. svarende til 12 pct., mens mængden er faldet med 12 pct. Generelt er eksporten af varer i perioden steget med over 2,1 mia. kr. svarende til 20 pct. Her står fiskeeksporten for en vækst på knap 1,8 mia. kr. Der er vækst i eksporten af alle fisketyper med undtagelse af sild. Kategorien ”andre varer”, som primært er olie til udenlandske skibe, står for en vækst på 222 mio. kr. svarende til 37 pct. Importen er i samme periode steget med knap 2 mia. kr., hvilket svarer til 19 pct. Importtallene uden kategorien ”skibe og fly” er steget med 1,5 mia. kr. svarende til knap 16 pct. Importen af brændsel har en stor vækst med 683 mio. kr., hvilket primært skyldes højere priser. Færøernes Statistik gør dog opmærksom på, at hvis man ser på importtallene for 2023, ser det ud til, at importvæksten er ved at aftage.

Færinger har opsparet 11,6 mia. kr. i pensionsformue

I slutningen af 2022 havde færingerne en samlet pensionsformue på 11,6 mia. kr., svarede til 46 pct. af BNP i 2022. Heraf er 2,3 mia. kr. placeret i danske pensionsselskaber, mens 9,3 mia. kr. er placeret i færøske pensionsselskaber og banker. Indbetaling til pensionsordninger før 2012 skal først beskattes ved udbetaling, hvorimod pensionsopsparinger fra og med 2012 er beskattet ved indbetaling. Af de 2,2 mia. kr., der er placeret i færøske banker, er de 1,6 mia. kr. beskattet ved indbetaling. Af de 7,1 mia. kr., der er sparet op i færøske forsikrings- og pensionsselskaber, er 4 mia. kr. beskattet ved indbetaling.

149 flygtninge fra Ukraine har fået opholdstilladelse

I alt 149 flygtninge fra Ukraine har fået opholdstilladelse på Færøerne, gældende til den 17. marts 2024. Opholdstilladelsen kan forlænges til den 17. marts 2025 efter forhandlinger med de danske myndigheder. Af de 149 flygtninge er tre familiesammenført. 11 ansøgere har fået afslag. Færøerne har vedtaget at modtage op til i alt 200 flygtninge fra Ukraine.

Udlændinge er grunden til befolkningsvæksten

Den 1. maj 2023 boede der mere end 54.400 personer på Færøerne. Befolkningstallet er steget med 572 personer det seneste år eller 1,1 pct. sammenlignet med samme tidspunkt året før. Stigningen er fordelt på et fødselsoverskud på 191 personer og en nettotilflytning på 381 personer. Samlet set er væksten lidt mindre end sidste år – fødselsoverskuddet er større, mens nettotilflytningen er mindre. Væksten af personer med dansk statsborgerskab er stoppet op, så det er tilflytningen af udlændinge, der giver

befolkningstvæksten. Der er ifølge Færøernes Statistik ca. 3.000 personer på Færøerne uden dansk statsborgerskab. Det er ifølge Erika Hayfield, Ph.d. og lektor ved Færøernes Universitet, en udfordring, at der kommer flere mandlige end kvindelige udlændinge til Færøerne, når der i forvejen er et underskud af kvinder på Færøerne.

Rygmarvsredskab til fangst af springere

I forbindelse med fangst af 1.428 springere (delfinart) i 2021 (se Indberetning nr. 11/2021) blev der påvist et behov for at udvikle et rygmarvsredskab til fangst af springere. Redskabet er nu udviklet, afprøvet og udleveret til bl.a. sysselmændene. Samtidig er grundesæsonen gået i gang, og den 14. juni 2023 blev 266 hvaler slagtet i Vestmanna og 180 hvaler i Leynar.

Vágar Lufthavn forventer rekordår i antal rejsende

I perioden 1. januar til 1. juni 2019 blev der registreret i alt 143.356 rejsende, hvilket var rekord højt. I samme periode i år er der registreret 147.009 antal rejsende, svarende til en stigning på 2,5 pct. og lufthavnen forventer, at 2023 bliver nyt rekordår med op mod 440.000 rejsende. Alene i maj måned blev der registreret 11,9 pct. flere rejsende end i maj 2019.

Det islandske selskab Icelandair har offentliggjort, at selskabet fra den 1. maj 2024 vil flyve regelmæssigt mellem Keflavík og Vágar fem dage om ugen og fra den 1. juni 2024 seks dage om ugen. Icelandair flyver til 15 destinationer i Nordamerika og 30-40 destinationer i Europa.